

Frederiksberg C., den 14.10.21

Til
Folketingets Social- og Ældreudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Notat vedr. psykiske konsekvenser for børn og unges møde med det familieretslige system

Under åbent samråd i Folketingets Social- og Ældreudvalg torsdag den 19. august 2021 nævnte Social- og ældreminister Astrid Krag (S), at hun havde fået oversendt tal fra Familieretshuset om, hvor mange sager der har været i første halvår 2021 i Familieretshuset, hvor det har været overvejet af suspendere eller stoppe barnets samvær med "samværsforælderen". Ministeren oplyste de tilstedeværende medlemmer af Folketinget om, at der har været 105 §6 sager, men at kun 3 børn har fået suspenderet eller stoppet deres samvær.

Jeg undres over oplysningerne. Derfor har jeg gennemgået de oversendte tal og sendt ministeren en række spørgsmål, som er besvaret af Social- og ældreministeriets departement. Tak for svar.

På baggrund af spørgsmål og svar mener jeg i dag at kunne konkludere, at børn og unge, som enten får suspenderet deres samværsordning eller stoppet denne, de er dårlige stillet end børn og unge, der bliver tvangsfjernet fra deres hjem. Det skyldes, at det familieretslige system ikke automatisk tager børn og unges sager op igen, når først en samværsordning er suspenderet eller stoppet. Det familieretslige system melder tilbage, at der skal startes en ny sag op, der skal ansøges om en ny samværsordning, eller der skal anlægges en eller flere retssager i det familieretslige system. Det kan barnet eller den unge ikke gøre selv, og for den mor eller far, som har oplevet den ultimativ mistillid fra systemet, at få en samværsordning suspenderet eller stoppet af det familieretslige system, der kan kræfterne, ressourcerne og tilliden være opbrugt.

De mødre eller fædre, som ikke har overskud, ressourcer eller ikke ønsker pga. mistillid til systemet at starte nye konfliktskabende sagsforløb eller retssager op, de er ikke nødvendigvis dårlige forældre. Det er ofte gode og velfungerende forældre, der bor sammen med biologiske søskende til det barn/de børn eller den unge/de unge, som de er afskåret fra at se, og de er iøvrigt velfungerende samfundsborgere og i beskæftigelse.

De afskårne forældre elsker deres børn, også det barn, også det unge menneske, også de børn, også de unge mennesker, som det familieretslige system har afskåret dem fra at se i det daglige.

Tilbage er barnet, den unge, de børn eller de unge, som er afskåret fra deres mor eller far samt evt. biologiske søskende. Det er hårdt psykisk at være det barn eller det unge menneske. Barnet eller den unge ønsker ikke at tage kontakt til det familieretslige system, fordi det har opdaget, at her adskiller man mor eller far fra barnet / den unge. Familieretshuset og samværsordninger betragtes som noget negativt. For det udsatte barn kan det på sigt give psykiske udfordringer.

Konklusion: børn og unge, som får deres samværsresolution suspenderet eller stoppet, de er mere udsatte for at pådrage sig psykiske udfordringer som følge af sagsbehandlingen i det familieretslige system. Det familieretslige system og kommunerne svigter denne gruppe af børn og unge.

Nedenstående 3 spørgsmål er stillet til ministeren, men er endnu ikke besvaret af ministeren:

Spørgsmål A3: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at børn og unge under deres ministertid udvikler behandlingskrævende psykiske sygdom som følge af det familieretslige systems håndtering af barnets eller den unges samværsag?

Spørgsmål A4: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at det familieretslige system, som de bl.a. har det politiske ansvar for, tilsyneladende træffer afgørelser og laver sagsbehandling, hvor der ikke efterfølgende følges op på, hvordan barnet eller den unge har det psykisk/helbredsmæssigt efter barnets eller den unges samvær er blevet reduceret meget kraftigt, suspenderet eller stoppet af det familieretslige system?

Spørgsmål A5: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at nogle børn og unge tilsyneladende kommer i klemme i det familieretslige system, og udviklet behandlingskrævende psykisk sygdom som følge af manglende kontakt og relation til den forælder, som barnet eller den unge ikke længere har samvær med?

Nedenfor gennemgås tidligere spørgsmål og svar, hvor Social- og ældreministeren og ministerens departement har haft mulighed for at rette evt. misforståelser i spørgsmål-svar-processen. Spørgsmål tager afsæt i udsagn fra vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch.

Opfølgning på hvor lang en periode skal et barn/en ung og en samværsforælder ikke skal se hinanden

Til spørgsmålet om, hvorvidt det er i barnets tarv at miste den ene forælder, skriver vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch i et skriftligt svar til B.T. den 8. juni 2021:

»Hvis forældrenes konflikt er så voldsom, og de ikke selv formår at skærme barnet tilstrækkeligt mod deres konflikter, kan nogle børn eksempelvis begynde at udvikle selvskadende adfærd, og det kan gå ud over barnets skolegang. I disse tilfælde kan vi, for at skabe ro omkring barnet, beslutte, at den ene forælder for en periode ikke skal se sit barn,« lyder det fra vicedirektøren ifølge

BT, Kilde: <https://www.bt.dk/samfund/advokater-og-organisationer-i-opraab-familieretshuset-fejler-paa-alle-punkter>

Den 31. august stilles nedenstående 4 spørgsmål til minister Astrid Krag om børns/unges psykiske velfærd ved suspendering af samvær, den 7. september 2021 modtages delvis svar:

Spørgsmål 1: Hvor lang tid skal den periode efter ministerens opfattelse være, hvor et barn og en samværsforælder ikke skal se hinanden, være (jf. udtalelse fra Jacob Buch)?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 07.09.21:

”Ministeriet kan oplyse, at afgørelser efter forældreansvarsloven træffes ud fra hensynet til barnets bedste. En afgørelse om samvær skal således altid afspejle den løsning, der konkret vurderes at være bedst for det enkelte barn ud fra en helhedsvurdering af barnets samlede situation, herunder hensynet til barnets trivsel. Det er ikke muligt at fastlægge generelle retningslinjer for, hvad der er bedst for børn i konkrete sager, herunder heller ikke hvor længe kontakten mellem et barn og en forælder eventuelt bør afskæres. Under en sag om forældremyndighed, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan der efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt. Den midlertidige afgørelse gælder, til der er truffet endelig afgørelse om forældremyndighed, om barnets bopæl eller om samvær. I sager hvor der er truffet endelig afgørelse i Familieretshuset eller i familieretten, kan en forælder ansøge om samvær på et senere tidspunkt, hvis forholdene i sagen har forandret sig.

Hvis den, der anmoder om ændring af samvær, ikke kan påvise, at der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller at det fastsatte eller aftalte samvær ikke er til barnets bedste, kan anmodningen afvises.

” Dette gælder også sager, der er afgjort i det tidligere Statsforvaltningen. ”

Spørgsmål 2: Hvilken myndighed har ansvar for at tage barnets samværssag op med jævne mellemrum, så det sikres, at suspenderingen af et samvær ikke medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år?

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 07.09.21.

Spørgsmål stilles derfor på ny til Social- og ældreminister Astrid Krag den 07.09.21:

Spørgsmål A1: Hvilken myndighed har ansvar for at tage barnets samværssag op med jævne mellemrum, så det sikres, at suspenderingen af et samvær ikke medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 24.09.21 (15.09.21), at:

” Du spørger i din henvendelse, hvilken myndighed der har ansvar for at tage barnets samværssag op med jævne mellemrum. Myndighederne på det familieretlige område handler kun efter ansøgning og ikke af egen drift, som det fx er tilfældet på det socialretlige område. Som oplyst i vores svar til dig d. 7. september 2021 gælder det, at i sager, hvor der er truffet endelig afgørelse i Familieretshuset eller i familieretten, kan en forælder ansøge om samvær på et senere tidspunkt, hvis forholdene i sagen har forandret sig. Hvis den, der anmoder om ændring af samvær, ikke kan påvise, at der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller at det fastsatte eller aftalte samvær ikke er til barnets bedste, kan anmodningen afvises. Dette gælder også sager, der er afgjort i det tidligere Statsforvaltningen.”

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 24.09.21 (15.09.21) om, hvem der tager sig af barnet, hvis suspenderingen af et samvær medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år.

Det antages derfor, at ministeren er enig i, at det ikke er det familieretlige systems opgave at udøvet sagsbehandling, fx suspendering eller stop af et barns samvær, der kan have den konsekvens, at det medfører udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år. Psykisk sygdom kan som bekendt have fatale konsekvenser for barnet eller den unge.

Spørgsmål 3: Hvem har konkret ansvaret for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær, der skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019)?

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 07.09.21.

Spørgsmål stilles derfor på ny til Social- og ældreminister Astrid Krag:

Spørgsmål A2: Hvem har konkret ansvaret for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær, der skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019)?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 24.09.21 (15.09.21), at:

"Du spørger desuden, hvem der har ansvaret for at genoptage sager, hvor det tidligere Statsforvaltningen har truffet afgørelse om suspension af samvær. Som oplyst i vores svar d. 7. september 2021 gælder det, at under en sag om forældremyndighed, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan der efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt. Der kan også træffes afgørelse om suspension af samvær. Den midlertidige afgørelse gælder, til der er truffet endelig afgørelse eller indgået aftale om forældremyndighed, om barnets bopæl eller om samvær."

Social- og ældreminister gøres bekendt med:

Som ansvarlige minister gøres du bekendt med, jf. dit eget svar, at der antagelig ikke er nogen i Social- og ældreministeriet, som har ansvaret for eller som tager ansvar for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær eller stop af samvær, dvs. §6 sager, som på tvivlsomme grundlag skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019). Det er problematisk for de børn og unge, som her har mistet en mor, en far eller biologiske søskende. Det gør dem mere socialt udsatte end tvangsfjernede børn og unge.

Videre oplyses det Social- og ældreminister Astrid Krag til sammenligning, at nogle kommuner formodentlig har procedurer for, at kommunen automatisk genoptager sager hvert halve eller hele år, hvor børn ufrivilligt er blevet tvangsfjernet fra forældre eller fra en forælder af kommunen med henblik på hjemsendelse til deres forældre / forælder.

Det antages, at suspendering og stop af barnet samvær er et lige så stort indgreb i barnets og den unges relation og tilknytning til dets forælder eller forældre, som ved en tvangsfjernelse.

Social- og ældreministeren oplyses også om, at Ankestyrelsen for nogle år siden i en tilsynsrapport med "Statsforvaltningen" konstaterede, at det erfaringsmæssigt er meget vanskeligt for et barn eller en ung at genoptage kontakten til en forælder, når først et fast samvær er brudt, og der ikke har været kontakt i en periode.

Konsekvensen af det indgreb, som vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch beskriver, og som Familieretshuset selv har bekræftet fortsat praktiseres i Familieretshuset, er, at børn og unge i en tidlig alder kan miste en forælder for altid, fordi barnets relation og tilknytning til dets mor eller far forstyrres eller ødelægges så meget, at kontakten og relation ikke er mulig at genskabe på et senere tidspunkt. Hertil kommer en general mistillid til systemet.

Ministerens svar på spørgsmål 1 synes derfor i denne sammenhæng af teoretisk juridisk karakter, idet der ikke gives svar på konsekvensen for barnets eller den unges velfærd og psykiske helbred og udvikling, såfremt en forældre relation vedbliver med at være afbrudt.

Spørgsmål 3: Hvor mange børn og unge har udviklet behandlingskrævende psykiske sygdom som følge af det familieretslige systems suspendering af barnets samvær de sidste 4 år?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 07.09.21:

”Social- og Ældreministeriet er ikke bekendt med, at der føres statistik over helbredsmæssige oplysninger for børn, hvis forældre har fået behandlet en uenighed i det familieretlige system. VIVE udgav dog i 2017 rapporten Forældrekonflikter efter samlivsbruddet - Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. I rapporten indgår en litteraturgennemgang af forskning om ’højkonfliktsager’ og risikofaktorer for skilsmissebørns trivsel. Rapporten kan læses på VIVE’s hjemmeside.”

Opsummerende bemærkning på spørgsmål og svar

Fattigdom blandt børn og unge handler ikke bare om penge. Et barn og ung kan også være fattig på sociale relationer eller manglende kontakt til en mor eller far eller biologiske søskende.

Der er i Danmark brug for en bred erkendelse af, hvad fattigdom blandt børn og unge er også på det familieretslige område, hvor de mange negative konsekvenser for børn og unge af at miste kontakten til en mor eller far eller biologiske søskende i dag ikke i tilstrækkelig grad håndteres.

Det som burde ske i et bredt samarbejde om at ændre de vilkår og rammer, som mange børn og unge fra samlivsramte familier hvert år havnet, det sker ikke.

Forældre får ikke hjælp til at håndtere konflikter, de får ikke børnesagkyndig rådgivning, kontaktbevarende samvær nægte, klagesag sendes ikke loyalt videre, inhabilitetssager osv.

Det er ikke børn fra samlivsramte familiers skyld, at de mister kontakten til en mor eller far eller biologiske søskende, fordi det familieretslige system fjerner deres samvær på et retsligt spinkelt grundlag. Det er systemet og dets processer som fejler, og det kræver politiske ændringer.

Notat udarbejdet af Søren Brønchenburg, Frederiksberg C.